

Ключевые слова: финансовая безопасность банка, устойчивость банка, внешние и внутренние факторы, банковская система.

Summary. This article discusses the dominant factors which have an influence on financial safety and analyses the connection with different of bank's steadiness. Analyzing the given factors of financial safety given an opportunity to transmit to a higher level of management which will be based on the specification of each components of influence factors. The results of analysis would be help to make rationalized and administrative decisions which secure internal and external financial safety of a bank.

Keywords: financial security of the bank, bank stability, internal and external factors, the banking system.

*Рецензент д.е.н., професор ХНЕУ Іванов Ю.Б.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*

УДК 338.262

ВИМІРЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА З ПОЗИЦІЇ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Зінченко О.А., к.е.н., доцент (Криворізький технічний університет)

В статті розглянуто питання удосконалення системи управління якістю прибутку з урахуванням конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: конкурентоспроможність, якість прибутку, фінансовий результат, рентабельність.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. В сучасних економічних умовах, коли Україна входить до Європейського торговельного простору, конкурентоспроможність є основою довготривалого і ефективного бізнесу, що надає впевненість у майбутніх успіхах кожного суб'єкта підприємницької діяльності. В ринкових умовах господарювання право на існування мають тільки конкурентоспроможні підприємства. Конкурентоспроможність представляє собою одну з базових економічних категорій, яка визначає спроможність підприємства адаптуватись до зовнішніх умов функціонування з досягненням максимальної ефективності. Конкурентоспроможність – це єдиний шлях будь-якого підприємства до стабільного, ефективного, перспективного і соціально захищеного свого розвитку. Інноватизація, якість прибутку і конкурентоспроможність підприємств та їх структурних підрозділів є взаємопов'язаними і взаємозалежними чинниками. Зростання рівня інноваційного розвитку є передумовою збільшення прибутку та головним напрямком підвищення

конкурентоспроможності, а підвищення конкурентоспроможності, у свою чергу, є важливою умовою для формування фінансових джерел реалізації нових інноваційних проектів на підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Конкурентоспроможність представляє собою одну з базових економічних категорій, яка визначає спроможність підприємства адаптуватись до зовнішніх умов функціонування з досягненням максимальної ефективності.

Тому категорія «конкурентоспроможність» є однією із головних економічних категорій ринкової економіки і саме тому їй постійно і так багато приділяється уваги з боку науковців і практиків [1-4 та ін.].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Важливим елементом управління прибутком є зважена оцінка конкурентних переваг як підприємства, так і його конкурентів. При цьому повинні враховуватись та порівнюватись особливості розвитку підприємства та його конкурентів, їх регіональні та галузеві специфічні особливості на різних рівнях:

а) на макрорівні – на рівні народного господарства,

б) на мезорівні – на регіональному рівні та у порівнянні з великими корпораціями,

в) на мікрорівні – на рівні підприємств, структурних підрозділів та окремих видів продукції.

Формування цілей статті. При розробці стратегії управління прибутком необхідно враховувати, що із макроекономічних чинників вплив на рівень прибутку підприємства та його конкурентні позиції мають: соціально – демографічні умови, характер державного регулювання економіки, кон'юнктура світового ринку відповідного виду продукції, рівень платоспроможного попиту населення тощо. На мезорівні вплив на рівень прибутку підприємства мають наступні чинники: основні економічні, технічні характеристики та структура галузі, у якій функціонує підприємство, питома вага продукції галузі у народногосподарських та міжнародних показниках, стан внутрішнього конкурентного середовища у галузі, роль і місце підприємства у діяльності відповідної галузі. На мікрорівні у процесі стратегічного планування прибутку необхідно враховувати якість та ціну продукції (робіт, послуг), інновацізацію виробництва та підприємства в цілому, асортимент продукції та його відповідність вимогам ринку, кваліфікацію та рівень мотивації працівників, фінансово – економічний стан підприємства тощо.

Велика увага при розробці стратегії планування прибутку сучасних підприємств приділяється показникам, що враховують величину прибутку. Однак, розробка стратегії планування прибутку підприємства, на нашу думку, повинна базуватись на використанні системи показників, що спрямовані на оцінку не тільки величини, але й якості прибутку. Якість прибутку відображається, насамперед, в організаційно – технічному та технологічному потенціалах підприємства, рівні кваліфікації кадрів, розвинутій системі соціально – економічних відносин, оптимальності використання всіх виробничих ресурсів.

Саме тому важливо оцінку якості прибутку підприємства, що оцінюється, проводити у порівнянні відносно підприємства – конкурента.

Це дозволяє виявити слабкі та сильні сторони розвитку підприємства і знайти правильні шляхи стратегічного та тактичного управління ним.

З огляду на це вважаємо за необхідне розробити алгоритм конкурентного методу вимірювання якості прибутку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема сутності і оцінки якості фінансового результату є достатньо новою проблемою. Термін «якість фінансового результату» характеризує економічні відношення,

що пов'язані з отриманням певного фінансового результату на якісній основі і відображають способи фінансового забезпечення та механізми взаємодії всіх основних елементів виробництва по досягненню поставленої мети.

Оцінка рівня якості фінансового результату (прибутку) підприємства є самостійною задачею і значення її зростає прогресуючими темпами. Тому дане питання потребує серйозної уваги.

Певні аспекти якості прибутку підприємства відображені в роботах [5-8]. Однак відповідних пропозицій щодо її вимірювання практично немає, що пов'язано зі складністю і багатогранністю даної категорії.

В даній роботі представлено спробу певного вирішення даного питання.

Вважаємо, що як для дослідження сутності категорії «якість фінансового результату», так і для оцінки її інтегрального рівня потрібно, по-перше, виділити в ній головний змістовний аспект, а по-друге, встановити чинники, які формують його величину. Виходимо з того, що якість фінансових ресурсів формується під впливом трьох основних чинників, а саме: процесу інновацізації підприємства [9]; ділової активності підприємства; процесу формування і забезпечення необхідної ринкової позиції підприємства. Реалізуються дані чинники тільки на засадах ефективності системи менеджменту і маркетингових підходів на підприємстві (як це було зазначено вище).

Далі виникає задача кількісного виміру даних чинників з наступним формуванням методу розрахунку інтегрального показника якості фінансового результату підприємства.

Вважаємо, що перший чинник, а саме рівень інновацізації підприємства, можна добре представити показником організаційно – технічного рівня підприємства. Він в значній мірі відображає всі інноваційні процеси на підприємстві і до того ж існує достатньо багато відомих і апробованих підходів до розрахунку такого показника (наприклад, методика вимірювання організаційно – технічного рівня підприємства, добре представлена в роботі [10]).

Однак, високе інноваційне оснащення підприємства – це тільки потенціал, бо реалізується він тільки в процесі його діяльності. А ступінь ефективності такої реалізації добре характеризує ділова активність підприємства, ключовим показником якої є показник оборотності капіталу (або коефіцієнт оборотності активів).

Зрозуміло, що чим вище рівень інновацізації підприємства і його ділової активності, тим вище буде не тільки обсяг фінансового результату, а й його якісна складова, бо в такому випадку: 1) одна одиниця інноваційного ресурсу підприємства дає більшу віддачу, ніж застарілий вид ресурсу при однаковій їх вартості і коефіцієнті використання; 2) при однаковому рівні інновацізації зростання

коефіцієнта оборотності активів безпосередньо підвищує якість діяльності підприємства, а отже і його результатів.

Таке ж велике значення для формування рівня якості фінансового результату має і маркетингова діяльність підприємства, бо чим більше вона ефективна, тим більші обсяги

продажів, ринковий сегмент підприємства і краще та стабільніше відношення клієнтів до такого підприємства, що в умовах конкуренції є ключовим якісним чинником його розвитку.

Нижче наведено метод розрахунку показника якості фінансового результату підприємства:

$$P_{я.ф.р.т} = P_t - P_t \cdot \frac{OTRP_{(t-1)}}{OTRP_t} \cdot \frac{K_{об(t-1)}}{K_{об.t}} \cdot \frac{K_{р.с(t-1)}}{K_{р.с.t}}, \quad (1)$$

$P_{я.ф.р.т}$ – показник якості фінансового результату підприємства в періоді t ;

P_t – прибуток підприємства в періоді t ;

$OTRP_{(t-1)}$, $OTRP_t$ – організаційно – технічний рівень підприємства в періодах $(t-1)$ і t ;

$K_{об(t-1)}$, $K_{об.t}$ – коефіцієнт оборотності загальних активів підприємства відповідно в періодах $(t-1)$ і t ;

$K_{р.с(t-1)}$, $K_{р.с.t}$ – коефіцієнт ринкового сегменту підприємства відповідно в періодах $(t-1)$ і t .

Представимо формулу (1) через систему індексів:

$$P_{я.ф.р.т} = P_t \cdot (1 - I_{OTRP}^{-1} \cdot I_{Коб}^{-1} \cdot I_{Крс}^{-1}) \quad (2)$$

де I_{OTRP} , $I_{Коб}$, $I_{Крс}$ – індекси, що характеризують зміну відповідно організаційно – технічного рівня підприємства, коефіцієнта оборотності активів та коефіцієнта ринкового сегменту підприємства в періоді t по відношенню до періоду $(t-1)$.

Формула (2) дає можливість через індекси характеризувати різний зміст якості фінансового результату підприємства:

$$(1 - I_{OTRP}^{-1} \cdot I_{Коб}^{-1} \cdot I_{Крс}^{-1}) > 0, \quad (3)$$

$$(1 - I_{OTRP}^{-1} \cdot I_{Коб}^{-1} \cdot I_{Крс}^{-1}) = 0, \quad (4)$$

$$(1 - I_{OTRP}^{-1} \cdot I_{Коб}^{-1} \cdot I_{Крс}^{-1}) < 0, \quad (5)$$

Нерівність (3) визначає наявність якісних чинників у формуванні фінансового результату підприємства і процес їх зростання в періоді t по відношенню до періоду $(t-1)$. Рівняння (4) вказує на відсутність якісних чинників в прибутку, що отриманий в періоді t . Нерівність (5) є ознакою того, що в періоді t не просто відсутні чинники, що формують якість фінансового результату, а і відбулося зниження таких чинників по відношенню до періоду $(t-1)$.

В свою чергу, складові формул (3), (4) і (5) можуть мати в певних умовах господарювання наступне значення:

$$I_{OTRP} > 1, I_{OTRP} = 1, I_{OTRP} < 1, \quad (6)$$

$$I_{Коб} > 1, I_{Коб} = 1, I_{Коб} < 1, \quad (7)$$

$$I_{Крс} > 1, I_{Крс} = 1, I_{Крс} < 1, \quad (8)$$

Це означає, що всі індекси у формулах (2-5) для певних умов розвитку підприємства можуть мати різне значення як по відношенню до критеріальної ознаки ($I > 1$, $I = 1$, $I < 1$), так і по абсолютній величині кожного індексу.

Мета даного підходу до обчислення величини якості фінансового результату полягає не

стільки у точності визначення запропонованого показника, скільки у визначенні місця підприємства, що оцінюється в конкурентному середовищі і тим самим – у можливості робити належні висновки стосовно подальшого свого стратегічного розвитку.

Висновки. Переваги запропонованих в даній роботі методів вимірювання показника якості фінансового результату підприємства полягають у тому, що вони дозволяють оцінювати його за конкретними напрямками діяльності: за процесом інноватизації, діловою активністю і позиціонуванням на ринку. При цьому, кожен із цих напрямків може суттєво деталізуватися і оцінюватися за певною групою часткових показників, що дозволяє здійснювати системний пошук резервів збільшення загальної величини показника якості фінансового результату підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Фахруддинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации. / Фахруддинов Р.А. – М.: Эскот, 2005. – 451 с.
2. Портер Майкл. Международная конкуренция. / Портер Майкл. – М.: Международные отношения, 1993. – 257 с.
3. Данилюк М.О. Финансовый менеджмент: [Навчальний посібник] / Данилюк М.О., Савич В.І. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 204 с.
4. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: [Учебный курс.] – 2-е изд., перераб. и доп. / Бланк И.А. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
5. Бланк И.А. Управление прибылью. 2-е изд., расш. и доп. / Бланк И.А. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. – 752 с.
6. Хістева О.В. Якість прибутку та його вплив на сталий розвиток торговельного

підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.07.05 «Економіка» / О.В.Хістева. – Донецьк, 2006. – 26 с.

7. Ионова А.Ф., Селезнёва Н.Н. Финансовый анализ: учеб. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. – 624 с.

8. Як виростити і продати консалтингову компанію. Management Consulting News [Електронний ресурс] : За матеріалами "How to Grow and Sell a Consulting Firm" / Management Consulting News. – Режим доступу :

<http://www.management.com.ua/consulting/cons044.html>.

9. Турило А.М. Економічна оцінка інновацізації залізничного виробництва: [Монографія] / Турило А.М., Зінченко О.А., Нусінов В.Я. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 200 с.

10. Ипатов М.И. Организация и планирование машиностроительного производства : [Учеб.] / Ипатов М.И., Потников В.И., Захарова М.К.; под ред. Ипатова М.И. – М.: Высш.шк., 1988. – 367 с.

Аннотация. В статье рассмотрен вопрос усовершенствования системы управления качеством прибыли с учётом конкурентоспособности предприятия.

Ключевые слова: конкурентоспособность, качество прибыли, финансовый результат, рентабельность.

Summary. In the article the question of improvement of sistem of management of profitquality is considered arrived taking into account the competitiveness of enterprise.

Keywords: competitiveness, quality of profit, financial result, profitability.

Рецензент д.е.н., професор Криворізького технічного університету Турко А.М.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.

УДК 65.012.8

ОРГАНІЗАЦІЙНО – ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ УТВОРЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ КОНКУРЕНТНОЇ РОЗВІДКИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Кіньов Ю. Р., здобувач (Університет економіки та права «КРОК»)

У статті розглянуто проблему організаційно – правових та економічних основ утворення підрозділів конкурентної розвідки в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання в Україні, відповідно до правових норм держави, а також міжнародних кодексів Міжнародної торговельної палати і Європейського суспільства з вивчення суспільної думки й маркетингу (ЕСОМАР).

Ключові слова: конкурентна розвідка, суб'єкти господарювання, правові норми, міжнародні кодекси.

Постановка проблеми. Конкурентна розвідка, на відміну від промислового шпигунства, опирається на відповідні правові норми. Це, насамперед, правові норми України, міжнародні кодекси Міжнародної торговельної палати і Європейського суспільства з вивчення суспільної думки й маркетингу (ЕСОМАР) по практиці маркетингових і соціальних досліджень. Перший кодекс з'явився в 1948 році, а останній був переглянутий ЕСОМАР в 1972 році. Він, у свою

чергу, викликав появу цілого ряду кодексів, підготовлених національними організаціями, що займаються маркетинговими дослідженнями. У цих документах були введені в обіг і змістовно насичені поняття, які одержали міжнародне визнання та давно увійшли в інструментарій ділової розвідки [9, с.58].

Методи конкурентної розвідки виключають використання кримінально карних засобів і більшою мірою орієнтовані на цивілізовані